

De Koninklijke Vereniging der afstammelingen van de Brusselse Geslachten vzw

Association Royale des descendants des lignages de Bruxelles asbl

ASSOCIATION ROYALE DES DESCENDANTS DES LIGNAGES DE BRUXELLES

KONINKLIJKE VERENIGING DER AFSTAMMELINGEN VAN DE BRUSSELSE GESLACHTEN

Association sans but lucratif – Vereniging zonder winstoogmerk

VERSION AUTOMNE 2023 - EXEMPLAIRE EN VOIE DE MISE À JOUR

Filiations lignagères bruxelloises contemporaines

*

**

Hededaagse afstammingen van de Brusselse geslachten

VERSIE ZOALS GEACTUALISEERD

DOOR DE COMMISSIE VAN DE BEWIJZEN
OP 6 DECEMBER 2023

VERSION MISE À JOUR

CE NUMÉRO 174 - 175 DU
BULLETIN DE L'ASSOCIATION DES
DESCENDANTS DES LIGNAGES DE BRUXELLES
A ÉTÉ ACHÉVÉ D'IMPRIMER SUR LES PRESSES DE
ARTOOS-HAYEZ S.A.
À BRUXELLES EN MAI 2015

et ces Filiations lignagères bruxelloises contemporaines en ligne
ont été mises à jour au 6 décembre 2023

Dit nummer kan gedownload worden op de website van de Zeven Geslachten van Brussel

<https://www.lignagesdebruxelles.be/description/nos-publications/>

De **Koninklijke Vereniging der Afstammelingen van de Brusselse Geslachten**, is een koninklijk genootschap, gesticht in 1961 en gevestigd in Brussel. Het heeft tot doel de personen te verenigen die afstammen van de zeven Brusselse geslachten die onder het ancien régime in overwegende mate de stad bestuurden.

Het genootschap staat onder bescherming van de koning, die een band heeft met elk van de Zeven Geslachten. De genealogische band die hij met hen heeft, werd bestudeerd in het tweetalige tijdschrift *Les Lignages de Bruxelles/De Brusselse Geslachten*.

De afstammelingen van de Zeven Geslachten leggen zich toe op de verdediging van het culturele en historische Brusselse erfgoed. De Zeven Geslachten van Brussel verdwenen tijdens de Franse bezetting; ze zijn, anders dan de adel die dat lot met hen had gedeeld, na 1815 niet opnieuw erkend. Het bestuur van de vereniging wordt waargenomen door zeven bestuurders: één uit elk Brussels geslacht.

De doelstellingen zijn:

- het ondersteunen ieder initiatief of organisatie die de belangen behartigt van Brussel en de Brusselse regio;
- de leden van de vereniging behulpzaam zijn in het bekomen voor hun kinderen van studiebeurzen die voorbehouden zijn aan leden van de Brusselse geslachten
- helpen bij genealogische opzoeken
- de studie aanmoedigen van het verleden van de geslachten, door het organiseren van lezingen en voordrachten, het analyseren en publiceren van genealogieën, het publiceren van historisch werk
- het publiceren van een tijdschrift
- het organiseren van bezoeken aan tentoonstellingen
- het uitbeelden van de stadsmagistraat in de jaarlijkse *Ommegang*

Wapenbord van de **Koninklijke Vereniging der Afstammelingen van de Brusselse Geslachten**

I. SA MAJESTÉ LE ROI PHILIPPE DU CÔTÉ PATERNEL

Blasons des familles lignagères ascendantes de
Sa Majesté le Roi des Belges du côté paternel

II. SA MAJESTÉ LE ROI PHILIPPE DU CÔTÉ MATERNEL

Blasons des familles lignagères ascendantes de
Sa Majesté le Roi des Belges du côté maternel

**Zowel langs vaderszijde als langs moederszijde stamt onze koning
uit elk van de Zeven Geslachten.**

Heraldiek van de zeven geslachten

Aangaande de toewijzing van wapens per familie, is de keuze zoals gemaakt in de volgende lijst ingegeven door het heraldische gebruik. Eigenlijk is een wapenboek per persoon mogelijk doordat de leden van de zeven geslachten hun wapenschilden tot in de 18^e eeuw verdeelden en individualiseerden: soms door er stukken aan toe te voegen, soms door een email te wijzigen, soms door de wapenen te vierendelen of door een linker-vrijkwartier toe te voegen teneinde wapen(en) van hun geslachtelijke voorouderschap op te nemen ...

Medaillons van de zeven geslachten

(1712, schilderijen, Broodhuis, Brussel)

Dankzij talrijke vermeldingen in archieven en oude publicaties, weet men dat verscheidene glasramen uit de 14de tot de 17de eeuw verdwenen zijn: onder meer een glasraam met de wapenschilden van de zeven geslachten van Brussel (vermeld in 1387).

(Isabelle Lecocq (red.), **Brussel, Sint-Michiël-en-Sint-Goedelekathedraal**, De glasramen van de kathedraal, 2018)

Vanaf de stichting in 1961 geeft de Koninklijke Vereniging der afstammelingen van de Brusselse Geslachten een tijdschrift uit:

Waarheid en verdictsel

De zeven Brusselse Geslachten				
Naam	Dag	Alchemisch teken	Poort	Bescherm heilige
Sleeuws	zondag	goud (zon)	Mechelse	H. Maagd
<i>Sweerts</i>	<i>maandag</i>	<i>zilver (maan)</i>	<i>Vlaamse</i>	<i>Egidius</i>
Serhuyghs	dinsdag	ijzer (Mars)	Halle	Laurentius
Steenweghe	woensdag	kwik (Mercurius)	Leuvense	Jan
Coudenbergh	donderdag	tin (Jupiter)	Keulse	Gaugerius
Serroeloffs	vrijdag	koper (Venus)	Anderlecht	Kristoffel
Rodenbeecke	zaterdag	lood (Saturnus)	Koudenberg	Jacob

In de Brabantse steden groepeerden de geslachten bevoorrechte families die de schepenamten onderling verdeelden. Het lidmaatschap van een dergelijke oligarchie ging in alle lijnen over, zowel via de vrouwen als via de mannen. Gewoonlijk wordt aangenomen dat dit systeem gebaseerd was op het bezitten van stadsgronden.

In Brussel waren er zeven geslachten. Ze droegen de volgende namen: Coudenberg, Roodenbeke, Serhuyghs, Serroelofs, Sleetus, Steenweeghs en Sweerts .

Net als bij elke andere oligarchie huwden de nazaten van de geslachtsverwante families vaak onderling met elkaar zodat veel leden van de geslachten er zich al snel op konden beroepen tot verschillende geslachten te behoren. In 1375 beslisten hertogin Johanna, de kleindochter van Jan II, en haar gemaal Wenceslas van Bohemen dat men, om schepen of deken van het lakengilde te worden men tot de bevoorrechte families hoorde te behoren.

L'origine de ces sept lignages et la raison pour laquelle ils ont joui de ces privilèges restent une question obscure. Pour les uns, il s'agirait des premières familles enrichies dans l'industrie du drap, pour les autres de descendance d'hommes de confiance du duc à qui il aurait confié les premiers postes d'échevins, pour d'autres enfin il s'agirait des familles des principaux propriétaires primitifs du sol de la ville. C'est cette dernière hypothèse qui rencontre actuellement le plus de faveur.

Inleiding bij de catalogus '*Bruxelles et ses lignages, Exposition Hôtel de Ville de Bruxelles du 29 novembre au 6 décembre 1967.*'

Ontstaan en topografie van Brussel

Het was, althans volgens de meeste historici, tegen het einde van de tiende eeuw dat Karel van Neder-Lotharingen (953-992), de jongste zoon van de Franse koning Lodewijk IV, op een eilandje midden in de rivier de Zenne **een castrum** bouwde. Vrij snel vestigden zich daaromheen handelaars en ambachtsslui waardoor al gauw een kleine nederzetting ontstond die uitgroeide tot een dorp dat binnen de kortste keren de allures kreeg van een heuse stad.

Wie zich enigszins in de geschiedenis en topografie van Brussel verdiept, kan er niet omheen: de stad heeft een onlosmakelijke band met het **getal zeven** dat reeds van in de Griekse Oudheid volgens Pythagoras de volmaaktheid der dingen symboliseert. Een beknopt overzicht:

Net zoals Rome breidde Brussel, of *Bruocsella* zoals het eertijds werd genoemd, zich uit over zeven heuvels. Alleen namen de Brusselaars het niet zo nauw met de definitie van wat nu precies heuvels zijn, want zonder enige schroom kregen deze *cuesta's* of hellingen, meer zijn het niet, de benaming “bergen” opgekleefd. Zo sprak men onverbloemd in de kronieken van de Warmoesberg, de Galgenberg, de Coudenberg, de Molenberg, de Treurenberg, de Kunstberg en de Reuzenberg.

Zeven straten leiden naar de Grote Markt, zeven gildenhuisen dragen de naam van een dier (wolvijn, vos, zwaan, hert, duif, pauw, ezel), de gevel van de ‘Koning van Spanje’ is versierd met zeven allegorische beelden (graan, wind, kracht, vuur, water, faam, voorzienigheid uitbeeldend).

Verscheidene culturen en zelfs religies beschouwen het cijfer zeven als een bijzonder getal. Sommigen, zoals de alchimisten in hun zoektocht naar de Steen der Wijzen, kenden er zowaar esoterische krachten aan toe. Ook de Bijbel ontsnapt er niet aan.

Er is al veel onderzoek gedaan naar de zeven Brusselse geslachten zonder dat de bronnen uitputtend zijn onderzocht. Hetzelfde kan gezegd van de genealogie Sweerts die voor het geheel van de oude Nederlanden nog maar oppervlakkig is bestudeerd.

De genealogie die rond de jaren 1960 is gepubliceerd door H.C. van Parijs en een aantal eminente Brusselse genealogen als F. de Cacamp, E. Spelkens en andere J. Anne de Molina's is gebaseerd op het 'Liber familiarum' en andere nagelaten genealogische manuscripten van Jean Baptiste Houwaert (1626-1668). Deze stadssecretaris van Brussel, lid van het Sweertsgeslacht was een meer dan productief genealoog. Hij heeft een overvloed aan genealogische schetsen en andere manuscripten, kladwerken en definitieve studies nagelaten. Zijn archief is geërfd door heraut de Grez en na omzwervingen door de Koninklijke Bibliotheek gekocht in 1934. H.C. van Parijs heeft er een analytische inventaris van gemaakt. Op deze geschriften en met gebruikmaking van de reeds verschenen studies over Brussel, aangevuld met toevallig archiefonderzoek, is de genealogie Sweerts – Brussel gemaakt.

Voorbeelden van recente voordrachten i.v.m. de Zeven Geslachten

Op zaterdag 25 november 2017 kunt u bij Familiekunde Brussel komen luisteren naar een lezing van **Roel Jacobs** over *“De Zeven Geslachten van Brussel”*.

Is Brussel gesticht door zeven families die het bestuur van de stad gemonopoliseerd hebben tot in de 15de eeuw? Of hebben ze dat zelf uitgevonden om hun monopolie te rechtvaardigen? Zijn geslachten trouwens wel families? En wat is het verschil tussen patriciaat en adel? Of is er niet zo veel verschil? Op deze en vele andere vragen probeert Roel Jacobs tijdens deze lezing een antwoord te formuleren.

Roel Jacobs is jurist van opleiding en werd historicus uit passie. Hij heeft tal van publicaties over (de geschiedenis van) Brussel, maar ook over Brugge op zijn naam staan.

Op 26 oktober 2023, om 18u30, in het Museum van de Stad Brussel. In het Frans.

Samen met historicus Roel Jacobs keren we even terug naar het begin van het jaar 1421. De Zeven Geslachten van de stedelijke aristocratie weigerden hun macht af te staan. Macht die uitsluitend in hun handen rustte. Toen de ambachtsgilden dit niet langer accepteerden, brak er een opstand uit. Om de gemoederen te bedaren, keurde hertog Jan IV het edict van 11 februari 1421 goed. De stedelijke macht in Brussel werd voortaan verdeeld tussen de Geslachten en de ambachtsgilden, die verenigd werden in Naties. Hoewel de aristocraten hun overheersende positie behielden, was de gemeentelijke politieke macht niet langer hun monopolie.

Stadsomwalling met zeven poorten

Algemeen wordt aangenomen dat onder de regering van de hertog van Brabant, Hendrik I (ca. 1165-1235), begonnen werd met de bouw van een vier kilometer lange . Naast verscheidene wachttorens waren er zeven toegangspoorten: de Steenpoort, de Lakense poort, de Coudenbergpoort, de Overmolenpoort, de Sint-Katelijnepoort, de Warmoesbroeksepoort en de Treurenbergpoort.

Een stuk van de eerste omwalling, gezien vanuit de binnenkant, aan de Villersstraat

Wikipedia

; door EmDee – Eigenwerk, CC BY-S.

Anneessenstoren.¹

Om zowat de vijftig meter zorgden hoefijzervormige torens voor de nodige bescherming. Deze wachttorens bestonden uit twee verdiepingen en waren voorzien van meerdere schietgaten en openingen naar de borstwering toe. Bovenaan bevond zich een terrasvormig platform, afgesloten met kantelen en merloenen (de tussenruimte in een kanteelbekroning bedoeld als schietgat). Eén van de amper vier resterende torens van deze eerste dertiende-eeuwse stadsomwalling die bewaard is gebleven, is de

¹ Wikipedia, door EmDee – Eigen werk, CC BY-S. Zicht op de binnenkant

De stad bleef echter groeien en door plaatsgebrek begonnen nieuwe wijken zich buiten de stadsmuren te ontwikkelen. Halverwege de veertiende eeuw besloot het stadsbestuur dan ook om een nieuwe en grotere stadsomwalling te bouwen. Deze tweede omwalling was ongeveer dubbel zo groot als de eerste en telde eveneens zeven stadspoorten, hoewel die op andere plaatsen waren gelegen: de Naamse poort, de Leuvense poort, de Schaarbeekse poort, de Lakense poort, de Anderlechtse poort, de Vlaamse poort en de Hallepoort. Volledigheidshalve moet vermeld worden dat halverwege de zestiende eeuw naar aanleiding van de ingebruikname van het nieuw gegraven kanaal dat de Zenne met de Rupel verbond een achtste poort, de Oeverpoort, werd bijgebouwd.

In tegenstelling tot de eerste stadswal, waar tegenwoordig nog enkele opmerkelijke restanten en fundamenteën van in het stadsbeeld te zien zijn, is van de stadspoorten uit de tweede stadsomwalling enkel nog de Hallepoort bewaard gebleven. De poort werd in de negentiende eeuw door architect Hendrik Beyaert (1823-1894) tot haar huidige uitzicht verbouwd.

Detail uit het stadsplan van Martin de Tailly (1640)

Martin de Tailly (ca. 1592-1652) maakte in 1640 een zeer gedetailleerd stadsplan van Brussel². In 1626 werd hij toegelaten tot het geslacht Sleeus. In 1639 en 1640 was hij deken van de lakengilde.

² KBR, Algemene catalogus: *Bruxella nobilissima Brabantiae civitas an[n]o 1640* : N. Vander Horst inventor : A. Santvoort inv. Et fecit Bruxellae [Bruxelles, s.n. 1640] ; digitale versie <https://uurl.be/1044570>

**Ontvangst van de Confrérie en twee rondleidingen met gids op donderdag
23 april 2015
te Brussel: Stadhuis en Broodhuis (14 tot ca. 17 uur)**

Samen met een delegatie van het Hoegaardse gemeentebestuur werd de Confrérie ontvangen op het Brusselse stadhuis.

- De stad Brussel was zo opgetogen over ons bezoek dat naast schepen Els Ampe (midden op de foto, rechts van Willy Sweerts), ook Geoffroy Coomans de Brachène - Schepen van Stedenbouw en Erfgoed, zelf ook afstammeling van het Brusselse Geslacht Sweerts, niet alleen aanwezig was, maar zelfs een korte uiteenzetting

Het Brusselse Geslacht Sweerts, één van de Zeven

De zeven

In Brussel kan gestart worden in de 13de eeuw met een Sweertstak, één van zeven machtige patriciërsfamilies . De oorsprong van deze families is nog lang niet duidelijk. Zeker is dat ze een wapen droegen, rijk waren geworden in de lakenindustrie en de zeven schepenenambten van de stad onder elkaar verdeelden. Ze bewaakten ook elk één van de zeven stadspoorten en beschikten daartoe zelfs elk over een gevangenis. De families maakten geslachtslijsten op. Om lid te kunnen worden van één van de 'Lignagies' of geslachten moest de kandidaat wettig geboren afstammeling zijn, van het mannelijk geslacht, de volwassen leeftijd bereikt hebben en aan een bepaalde sociale status voldoen. Maar een gesloten kaste was het niet. Wie aan de voorwaarden voldeed en de nodige bewijzen op tafel legde werd opgenomen.

1306

In het begin van de 14e eeuw, in 1306 meer bepaald, belooft Jan II, hertog van Brabant, de geslachten dat ze zullen worden «hersteld» in hun monopolie op het bestuur van de stad, een monopolie dat ze, zo preciseert hij, «onder zijn vader, zijn grootvader en zijn voorouders» genoten. Ze hadden die van 1303 tot 1306 moeten delen met het volk dat zijn rechten met geweld had opgeëist.

Die oorkonde, daterend uit 1306, met het zegel van de Hertog van Brabant Jan II (1275-1312), herneemt de voorrechten van de zeven geslachten en **vermeldt voor het eerst hun namen:** Sweerts, Serroelofs, Sleus, Roodenbeke, Serhuyghs, Coudenberg en Steenweeghs. Deze patriciërsfamilies kregen elk de **bewaking toegewezen van één der stadspoorten** en oefenden gedurende eeuwen belangrijke burgerlijke en politieke functies uit. Zo zou het **schepenenambt in de stad** tot bijna aan het eind van het Ancien Régime tot hun exclusieve bevoegdheid blijven behoren.

1421

Sinds de bloedige burgeroorlog van 1421 tussen enerzijds de Zeven Geslachten en anderzijds de gegoeden uit de burgerklasse van ambachtslui, verenigd in gilden, konden die laatsten zich verenigen in negen *naties* van 49 corporaties. Het is verkeerd de opstand van 1421 tot een *democratische omwenteling* uit te roepen, aangezien het hier een machtsstrijd betrof tussen aan de ene kant de zeven geslachten van landeigenaars en aan de andere de rijke leden van de gilden die de nieuwe stedelijke economische macht vertegenwoordigden.

Toch bleef het aantal mandaten voor leden van de Zeven Geslachten altijd groter dan dat wat aan leden van de *Naties* was voorbehouden, waardoor de geslachten hun voorstellen bij stemming altijd met een meerderheid konden doordrukken.

1795

De Zeven Geslachten van Brussel verdwenen in de Franse Tijd. Anders dan de adel die dat lot met hen had gedeeld, zijn ze na 1815 niet opnieuw erkend.

Deze eerste Sweertstak schijnt in de 15de eeuw uit te doven met enen Catherine Sweerts, bastaarddochter van Gillis. Een tweede tak 'de Weert', want zo wordt de naam te Brussel gespeld, is dan in volle opgang. Het gaat om de natuurlijke kinderen van een zekere Jan de Weert, afkomstig van den buiten. Ook J.B. Houwaert geeft al een aantal mogelijke kandidaten aan. Het feit echter dat Jan, zoon van Gerelinus en kleinzoon van Jan de Weert, erft van de laatste wettelijke afstammelingen van de eerste tak, kan aantonen dat zij hem beschouwden als een verwant en als de natuurlijke erfgenaam van de naam Sweerts. Vanaf 1506 wordt een telg van deze tweede tak schepen van de stad en zegelt hij met het gekende Sweertswapen 'op zilveren grond vijf rode inkepingen, beginnend met een spits van links, als zwaardpunten'. Dat ook de adelaar en drie en zelfs vijf sterren ooit zegels en wapens van Sweerts hebben gesierd is uit deze Brusselse genealogieën bekend. De Weert werd in het latijn omgezet tot Hospes, wat in het middeleeuwse latijn misschien wel het best te omschrijven valt met 'iemand die voor een landheer of vorst woeste gronden in cultuur bracht'. De tweede tak zal eindigen met Christophorus Sweerts (1596-1659). Hij zal erfenis met naam en wapen nalaten aan zijn neven Charles, Nicolaas en Willem van Zinnick.

En tot slot nog dit: uit de vondsten 1964 en 1965 in de kelder van 't Nieuwhuys

**Jean François Lowet, zoon van Marie Anne Sweerts
trouwt met een T'Serclaes,
familie die leden telt binnen vier van de zeven Brusselse Geslachten**

2. PLAN VAN 't KASTEEL SERCLAES TE WOMMERSOM
(inv. n° 504)

Dit dokument dat met de overige in het perkamenten omhulsel stak, geeft de ligging aan van 't oude kasteel Serclaes te Wommersom, met aanpalende weiden behorend aan:

— de voormalige abdij van «Heylisse»

— Jean François Landeloos,

alles omgeven door landeigendommen van «citoyen Serclaes».

Deze laatste betiteling is een duidelijk bewijs dat het plan opgemaakt werd tijdens de Franse tijd. Het is ondertekend door de landmeter J.H. De Brie.

Werd dit dokument via Franciscus Van Nerum in bewaring gegeven aan de «Conspirateurs»? Deze veronderstelling steunt op het feit dat Franciscus goed bevriend was met de heren Serclaes.

Uit de beschrijvende inventaris van de gevonden documenten bij de opgravingen in 't Nieuwhuys te Hoegaarden op 16.05.1964 en 10.04.1965.

Wat vooraf ging

Lowet Henri (Overhespen 02/03.02.1736-Wommersom 31.03.1804), woont in Walsbergen onder Overhespen en trouwt te Hoegaarden op 02.02.1763 met **Sweerts Marie Anne** (Hoegaarden 18.12.1740-Overhespen 03/30.12.1777 uit de Cruysblockhoeve; haar grafsteen met blazoens bevindt zich in kerk van Overhespen.

Het zesde kind dat zij ter wereld bracht kreeg de naam Jean François (Overhespen 14.03.1774-Tienen 25.03.1833); hij was landbouwer en trouwde te Wommersom op 29.04.1807 met barones de t'Serclaes Marie Thérèse Françoise (Wommersom 13.09.1776-Tienen 25.03.1825), dochter van Charles Ernest Pepin, baron van T'Serclaes (Noorderwijk 1735-Wommersom 1809) en van de Nachtegale (Denagtegael) Madeleine (Brussel 1735)

De tak Wommersom van de Brusselse patriciërsfamilie T'Serclaes begint bij:

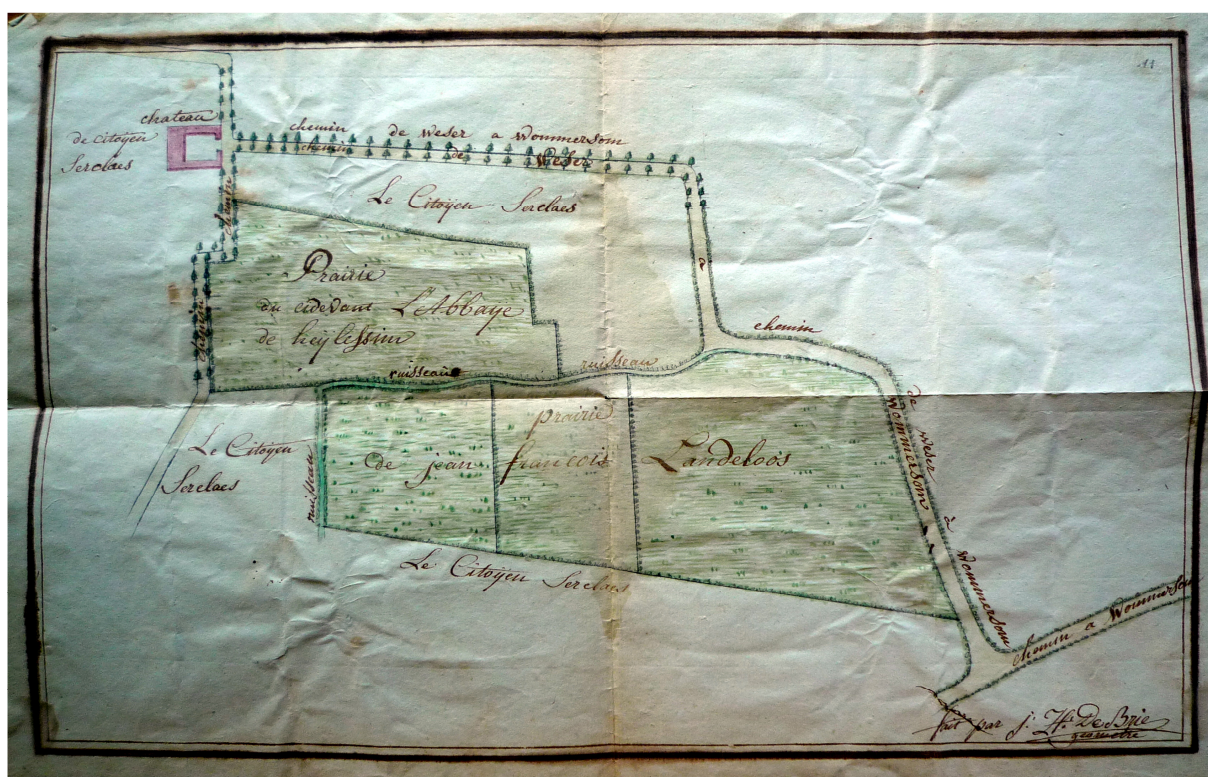
Gerelmus x NN. De Leeu (+ ca. 1258)

Doordat bij de Brusselse patriciërs ook de vrouwen het geslacht doorgaven, behoren al de afstammelingen van Gerelmus (*Gerelijn*) tot het Brusselse geslacht 's Leeuws. Vanaf de 14de eeuw schrijven ze zich stelselmatig in bij het geslacht t'Serrolofs.

Jhr Karel-Ernest, Heer van Wommelgem
(Noordwijk 1735-Wommersom 1809),

Schoonvader van Lowet Jean François
(Overhespen 14.03.1774-Tienen
25.03.1833)

Plan van het kasteel T'Serclaes te Wommersom zoals gevonden bij de opgravingen in 't Nieuwhuys

(Archief V Geslachten, A3/029)